

Asia: Lausuntopyyntö Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta (PIRELY/2695/2025) (PIRELY/2695/2025)

Pirkanmaan ELY-keskus
kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Elements Suomi Oy suunnittelee 33 (VE1) tai 24 (VE2) tuulivoimalan Luikesneva- Susinevan tuulivoimahanketta Ikaalisiin ja Parkanoon. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 320 m ja hankealueen pinta-ala on n. 3131 ha. Sähkön siirron osalta tarkastellaan uutta 110 kV tai 400 kV ilmajohtoa tai 33 kV tai 110 kV maakaapelia länteen Caruna Oy:n Teiharju-Parkano 110 kV voimajohdon varteen tai itään Horhalanperän tuulivoimahankkeen sähköasemalle.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Metsäpeuran osalta Luke toteaa, että Luikesnevan-Susinevan tuulivoimahanke muodostaa riskin koko läntisen Suomen ja Suomenselän populaation säilymiselle (myös toiminnallista luontokatoa). Se muodostuu kaikista niistä rakenteista ja niiden häiriövyöhykkeistä, joita suunnitellaan kattavasti koko Suomenselän metsäpeuran populaation alueelle poronhoitoalueelta Pirkanmaalle asti. Luke näkee, että nykyiset rakentamisen suunnitelmat ovat vakava riski koko EU:n ainoalle fennicus-alalajin populaatiolle yhdessä muiden muutosvoimien kanssa. Luke samalla näkee, että nykyisen puhtaan siirtymän toteutus ja esim. biodiversiteettitavoitteet ovat keskenään ristiriitaisia, koska tuulivoimaa on rakennettu, rakenteilla ja suunnitteilla koko metsäpeuralla tärkeiden Natura2000-suojelualueverkoston välittömään läheisyyteen koko sen läntiselle levinneisyydelle. Eri tavoitteiden yhteensovittamista tarvitaan nykyistä enemmän yli hanke- tai hallinnollisten rajojen kuten myös tuulivoimarakentamista (ja muun maankäyttöä) ohjaavan lainsäädännön kehittämistä, jossa minimoitaisiin haittoja jo ennakolta järkevällä laajamittaisella suunnittelulla.

Seitsemisen kansallispuistoon ja sen läheisyyteen on palautettu sieltä aikanaan sukupuuttoon kadonnut metsäpeura vuosina 2016–2023. Hanketta rahoitti merkittävä osin EU:n LIFE-rahoitusinstrumentti, Maa- ja Metsätalousministeriö ja Ympäristöministeriö. Kansallista koordinaatiota hoiti Metsähallituksen Eräpalvelut ja hankekumppaneina olivat mm. Luke, kotimaisia eläintarhoja ja Suomen Riistakeskus. Alue on valittu palautusistutukseen silloisen metsäpeuran kannanhoitosuunnitelman perusteilla sen vuoksi, että Seitsemisen kansallispuiston ympärillä on yhtenäistä ja vakaata metsäpeuralle sopivaa elinympäristöä jäljellä. Osa alueesta on Kansallispuistoa. Alueen arvioitiin olevan riittävän yhtenäinen erämainen alue samoin kuin Lauhanvuoren kansallispuisto ja sen ympäristö, jonne toinen palautusistutus suoritettiin.

Seitsemisen kansallispuisto ja sen lähialueet ovat ainoa merkittävä metsäpeuraesiintymä eteläisessä Suomessa, josta se aikanaan kuoli sukupuuttoon.

Seitsemisen alueelle on palautettu alun perin noin 40 metsäpeuraa ja sen nykyinen kanta on noin 30–35 metsäpeuraa v. 2025 lentolaskentojen perusteella. Metsäpeura on lisättävänä nykyisessä Natura2000-päivityksessä ja Seitsemisen kansallispuiston Natura2000-alueeseen tulee metsäpeura perusteeksi lähitulevaisuudessa. Natura2000 - päivitys etenee YM:n koordinoimana. GPS-pantaseurannan mukaan osa peuroista asuttaa Seitsemisen läntistä erämaista aluetta kaikkina vuodenaikoina. Palautusistutetut peurat eivät siis rajoitu pelkästään kansallispuiston alueelle, vaan ne käyttävät myös ympäröiviä erämaisia alueita, joka rajoittuu ympärillä oleviin valtateihin ja asutuksiin. Seitsemisen kansallispuisto on itsessään aivan liian pieni ylläpitämään elinvoimasta paikallispopulaatiota. Tällä pienellä populaatiolla ei ole mahdollisuutta siirtyä muualle, joten haittoja ei pystytä kompensoimaan. Seitsemisen kansallispuiston läntinen pieni erämaa-alue on myös kahden pysyvän susireviirin välissä. Tämä on merkittävä etu, koska suurpedot ja erityisesti susi ovat kaikkein merkittävien kuolleisuustekijä metsäpeuralle ja nykytiedon mukaan Rangifer-alalajeille elinympäristöjen rakentaminen todennäköisesti lisää petojen aiheuttamaa kuolleisuutta. Lisäksi nykytiedon perusteella metsäpeurat todennäköisesti myös välttelevät jonkin verran tuulimyllyjä ja muita ihmisrakenteita.

Susinevan-Luikesnevan tuulivoimahanke muodostaa yhtenäisen ja laajan rakennettujen elinympäristöjen häiriöalueen yhdessä Tevaniemen ja Horhalanperän hankkeiden kanssa Seitsemisen kansallispuiston välittömään läheisyyteen. Susinevan – Luikesnevan aluetta ei ole nykyisessä kaavassa osoitettu tuulivoimaa varten ja Tevaniemen tv-kaava on vasta vireillä. Alueen käyttösuunnitelma on keskittynyt virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseen, joka on ristiriidassa nykyisten tuulivoimahankkeiden kanssa. Lisäksi Luke näkee, että kaikki kolme hanketta tulisi arvioida yhdessä eikä pilkkoa kokonaisuutta erillisiin YVA-prosesseihin, jotta yhteisvaikutukset tulevat huomioitua. Jos kaikki em. hankkeet toteutuvat, niin se on todennäköisesti myös Seitsemisen kansallispuiston luontoarvoja heikentävä tekijä.

Pantapeurojen kesäinen ja talvinen jakauma osoittaa, että tämän pienen populaation yksilöt käyttävät hankealuetta ja sen lähiympäristöä ympäri vuoden. Pantapeura-aineiston perusteella voidaan ennustaa perustellusti, että alue pysyy peurojen käytössä myös tulevaisuudessa. Luke on suositellut perustellusti noin 5 km suojavyöhykettä kaikkien metsäpeuralle merkittävien Natura2000-alueiden ympärille. Samalla Luke kuitenkin näkee, ettei tämän hankkeen osalta em. suoja-alueperuste ole riittävä, koska yhdessä muiden viereisten hankkeiden kanssa ne sijoittuvat kaikkein tärkeimmälle nykyisille elinalueille ja erityisesti tulevaisuuden kasvualueelle.

Luke näkee, että Luikesneva-Susinevan tuulivoimahanke yhdessä muiden viereisten hankealueiden kanssa muodostaa laajan mittakaavan strategisen ongelman metsäpeuran kokonaisvaltaisen suojelutoimien näkökulmasta.

Seitsemisen kansallispuisto ja sen lähialueet ovat EU-komission ja merkittävän

kansallisen rahoituksen (esim. MMM, YM, Luke, Metsähallitus, eläintarhat) myötävaikutuksella osoitettu olevan Suomen metsäpeurapopulaatiolle strategisesti tärkeä elinympäristö erityisesti pitkällä aikavälillä alueellisesti ja kansallisesti. Seitsemisen kansallispuiston alueelle palautetun metsäpeurakannan tehtävänä on osaltaan turvata metsäpeuran kasvupotentiaali ja elinkyky myös eteläisessä Suomessa yhdessä Lauhanvuoren kansallispuiston ja sitä ympäröivän alueen kanssa. Vuosien 2016–2023 LIFE-hankeen strategisena tavoitteena oli tuottaa uusia elinkykyisiä paikallispopulaatiota, jotta populaation kokonaiskannan elinkykyennuste paranisi. Luikesneva-Susinevan hankealue sijoittuu siis nykytiedon ja olosuhteiden mukaan ko. palautusistutuksen kaikkein keskeisimmälle kasvualueelle yhdessä Horhalanperän tuulivoimahankkeen kanssa. Tämä hankekokonaisuus on siis ristiriidassa EU-komission asettamien luontokatoa estävien tavoitteiden kanssa, koska se tulee heikentämään myös tulevan vuosina 2026–2032 toteutettavan metsäpeura-LIFE2-hankkeen onnistumisen edellytyksiä Seitsemisen kansallispuistossa ja sen ympäristössä erityisesti pitkällä aikavälillä, jota tuulivoimatuotannon tekninen käyttöänsä mukaan voidaan perustellusti odottaa. Luke yhdessä muiden hanketoimijoiden kanssa tulee kiinnittämään huomiota uudessa EU-komission LIFE-rahoitusinstrumentin ja kansallisen rahoituksen tuella käynnistyvässä LifeLine4Fennicus – hankkeessa myös maankäyttöön ja sen vaikutuksiin. Tuloksista raportoidaan komissiolle normaalein käytännöin.

Luke myös näkee, että nykyisessä YVA-prosessissa on vaikea tuottaa mainittuihin ongelmiin tai ristiriitoihin sellaista lisätietoa, jonka avulla nykyiset rakentamissuunnitelmat voitaisiin kestävästi toteuttaa. Siitä huolimatta, että aluetta inventoitaisiin ja arvioitaisiin niillä aineistoilla sekä kriteereillä, joita ylipäättään on metsäpeuralle käytössä tai mahdollista tuottaa. Konsulttityön aikaikkunassa ja resursseilla ei ole mahdollista hankkia luotettavaa lisätietoa ilman pitkäaikaista monivuotista seuranta, jonka perusteella Seitsemisen alueen todellista kasvupotentiaalia voitaisiin mitata tai mallintaa luotettavasti empiirisillä aineistoilla. Nykyisillä metsäpeuraan liittyvillä tiedoilla hankealueen tai sen ympäristöstä on merkitystä kasvupotentiaalin mittaamisen ja mallintamisen lähtökohtana, eikä nykyisten havaintojen ja nykytiedon perusteella voi tehdä sellaista poissulkevaa johtopäätöstä, etteikö erittäin merkittäviä negatiivisia vaikutuksia sekä ko. hankkeesta ja sen viereisistä hankkeista voisi syntyä. Suhteutettuna paikallispopulaation kokoon, sen nyky Levinneisyyteen ja nykyisen levinneisyyden ulkopuolisten alueiden laatuun kasvu ympäristönä, Luikesneva-Susinevan tuulivoimahankkeen haitta tulee olemaan merkittävä negatiivinen ko. paikallispopulaatiolle. Se lisää luontokatoa ja rakennettuja elinympäristöjä, joissa Rangifer-populaatioiden on todettu heikentyneen jopa sukupuuttoon asti yhdessä muiden muutosvoimien kanssa. Luke myös näkee, ettei mahdollisia kompensatio- tai lievennyskeinoja ole, koska alueen erämaisuus keskittyy Seitsemisen kansallispuiston ympäristöön ja erityisesti sen läntiselle metsäalueelle. Laajemman mittakaavan tarkastelussa Seitsemisen alueen ympärillä on paljon ihmisvaikutusta, mutta se ei ole pätevä perustelu sille, että kaikkein merkittävimmän kasvualueen luonnontilaisuutta merkittävästi heikennettäisiin nykyisestä tilasta.

Vaikka YVA-ohjelmassa esitetään moneen muuhun vastaavaan hankkeeseen nähden merkittävä maastopanostus, niin etukäteen tiedetään, että paikallispopulaatio on pieni, eikä siitä saada hankealueella tai sen läheltä todennäköisesti kuin muutama havainto.

Lisäksi nykyisten 30–35 yksilön paikallispopulaation yksittäisten peurojen löytäminen sulan maan aikana hankealueelta tai sen läheltä on vaikea, lähes mahdoton tehtävä. Luke myös näkee, ettei tämän paikallispopulaation kokoa tule vertailla tai skaalata mihinkään olemassa olevaan populaatioon, koska Seitsemisen eteläinen paikallispopulaatio on olemukseltaan uniikki ja todennäköisesti vasta alkavan hitaan kasvun vaiheessa.

Myöskään jäkälä- tai muu talvilaidunkartoitus pelkästään hankealueelta ei tuo tässä tapauksessa arviointiin merkittävää lisätietoa, koska Seitsemisen kansallispuisto ja sen lähialueet ovat erityisesti lisääntymisalue ja on todennäköistä, että talvilaitumet vaihtuvat tulevana vuosina usein sitä mukaa, jos kanta pääsee kasvamaan ja paikalliset laitumet kuluvat. Mutta on huomioitava, että nykyisen suurpetokannan kasvun aikana metsäpeurakannan kasvu voi olla hyvin hidasta. Kannan kasvaessa kanta todennäköisesti siirtyy osin tai kokonaan talvehtimaan muualle nykyisistä talvehtimisalueista. Sen on fennicus-suvun peuroille tyypillistä ja Seitsemisen ja sitä ympäröivä metsäalue pysyy tällöin kesäisenä tuottoalueena. Sen vuoksi alueella talvehtivien muutamien laumojen nykyisen sijainnin perusteella ei voi tehdä johtopäätöksiä, miten se käyttäytyy tai siirtyy normaalin tuulivoimahankkeen elinkaaren aikana (esim. 25 vuotta).

Muun tässä tarkasteltavan lajiston osalta hankealueelle on toteutettu maastokauden 2025 aikana pesimälinnustوسelvitys, muuttolintuselvitykset ja metsäkanalintujen soidinpaikkaselvitys.

Luke näkee puutteena, että selvityksissä metsäkanalintuja kartoitetaan vain yhtenä vuonna. Kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin selostuksessa tehtävien tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen, ja tämä epävarmuus tulisi huomioida tulevissa vaikutusten arvioinneissa. Luke huomauttaa, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa.

Luke näkee myös muun lajiston kuin metsäpeuran osalta tämän hankkeen jatkosuunnittelussa tärkeäksi tarkastella huolellisesti hankkeen yhteisvaikutuksia. Hanke rajautuu toiselta puolelta Tevaniemen ja toiselta puolelta Horhalanperän hankkeisiin. Lisäksi alueen ympäristöön sijoittuu muita tuulivoimahankkeita ja niiden sähkönsiirtosuunnitelmia.

Hankkeen vaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida, että yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Luke huomauttaa myös, että Natura2000 alueiden läheisyyteen sijoittuvassa tuulivoimarakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin herkkiin lajeihin, joiden tilankäyttö on laajaa ja/tai joiden laadukkaista elinympäristöistä on Suomessa puute.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke katsoo, että Luikesneva–Susinevan tuulivoimahanke yhdessä lähialueiden muiden hankkeiden kanssa uhkaa vakavasti erityisesti metsäpeuran suojelua ja

lisää laajamittaista luontokatoa koko läntisen Suomen populaation alueella. Hanke sijoittuu Seitsemisen kansallispuiston lähelle, EU:n ja Suomen rahoittamien LIFE-hankkeiden kautta palautetun eteläisen metsäpeurapopulaation tärkeimmälle kasvualueelle. Luke pitää hanketta ristiriitaisena EU:n biodiversiteettitavoitteiden ja kansallisten suojeluohjelmien kanssa. Mahdollisia haittoja ei voida kompensoida, eikä nykyinen YVA-menettely mahdollista riittävän luotettavan tiedon tuottamista päätöksenteon tueksi. Luke arvioi hankkeen vaikutukset merkittävän negatiivisiksi ja korostaa, että alueen säilyttäminen luonnontilaisena on välttämätöntä metsäpeuran pitkän aikavälin elinvoimaisuuden turvaamiseksi.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 20.11.2025 klo 13:35:34.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: